WETTERSKIP FRYSLÂN

WATERSCHAPSBLAD

Officiële uitgave van het dagelijks bestuur van het Wetterskip Fryslân

Nr. 28130

29 oktober 2026

Fraudebeleid Wetterskip Fryslân

Het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân,

gelezen het voorstel van de directie van 23 juni 2026;

overwegende dat,

Wetterskip Fryslân verantwoordelijk is voor een integere, rechtmatige en doelmatige uitvoering van zijn publieke taken;

fraude, corruptie, ondermijning en andere integriteitsschendingen kunnen leiden tot financiële schade, reputatieschade en verlies van vertrouwen in het openbaar bestuur;

het wenselijk is een organisatiebreed kader vast te stellen voor de preventie, detectie, melding en afhandeling van fraude;

frauderisicomanagement onderdeel uitmaakt van het stelsel van interne beheersing, risicomanagement en integriteitsmanagement van Wetterskip Fryslân;

gelet op artikel 84 van de Waterschapswet;

gelet op de artikelen 4:81, eerste lid, 4:83 en 1:3, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht;

na afstemming met de ondernemingsraad en betrokken interne adviseurs;

b e s l u i t vast te stellen het:

Beleidskader Fraudebeleid Wetterskip Fryslân 2026.

Beleidskader Fraudebeleid Wetterskip Fryslân 2026

1. Inleiding

Wetterskip Fryslân (WF) vervult een cruciale rol in het waterbeheer in haar werkgebied.
WF streeft daarbij naar integriteit en transparantie en onderkent in dat verband de noodzaak om fraude te voorkomen, op te sporen en aan te pakken. Fraude vormt niet alleen een bedreiging voor de financiële stabiliteit van het waterschap, maar ondermijnt ook het vertrouwen van burgers en belanghebbenden in de overheid.

Zie hoofdstuk 2 voor de definitie van fraude, zoals die geformuleerd is door het DBA (Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants).
Dit beleidsdocument, het Fraudebeleid van Wetterskip Fryslân, heeft tot doel een robuust kader te bieden dat de organisatie in staat stelt effectief om te gaan met fraudepreventie, -detectie en -afhandeling. Door middel van een proactieve benadering en het betrekken van alle medewerkers streeft Wetterskip Fryslân ernaar een integere en veerkrachtige organisatie te zijn, waarin fraude geen plaats heeft en waar de belangen van de gemeenschap op een verantwoorde wijze worden behartigd.

De noodzaak van een fraudebeleid binnen WF wordt versterkt door de steeds complexer wordende context en samenleving waarin WF opereert. Als beheerder van vitale waterinfrastructuur en als ontvanger van publieke middelen, staat het waterschap bloot aan diverse risico's op het gebied van fraude. Het is essentieel om maatregelen te implementeren die niet alleen het risico minimaliseren, maar ook om te zorgen dat fraude snel en doeltreffend kan worden aangepakt. Dit beleidsdocument belicht de kernprincipes die WF hanteert om fraude te voorkomen, te identificeren en passend te reageren op geconstateerde fraudegevallen. Door middel van heldere richtlijnen en duidelijke verantwoordelijkheden wordt beoogd een organisatiebreed bewustzijn te creëren, waarbij alle medewerkers en belanghebbenden een actieve rol spelen in het waarborgen van de integriteit van het waterschap.

Dit beleid is niet slechts een reactieve maatregel, maar vormt een integraal onderdeel van het bredere Governance-kader van WF. Het draagt bij aan het versterken van de interne controlemechanismen, het bevorderen van ethisch gedrag en het ondersteunen van een integere organisatie zoals ook vastgelegd in het Integriteitsbeleid. Voor zowel het fraude- als integriteitsbeleid geldt dat het adaptief is en regel-

matig wordt geëvalueerd en bijgewerkt om steeds in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen, bedreigingen en uitdagingen op het gebied van fraude.

In de volgende hoofdstukken van dit beleidsdocument worden de belangrijkste componenten van het fraudebeleid van Wetterskip Fryslân uiteengezet.

2. Toelichting op fraude

Wat verstaan we onder fraude.

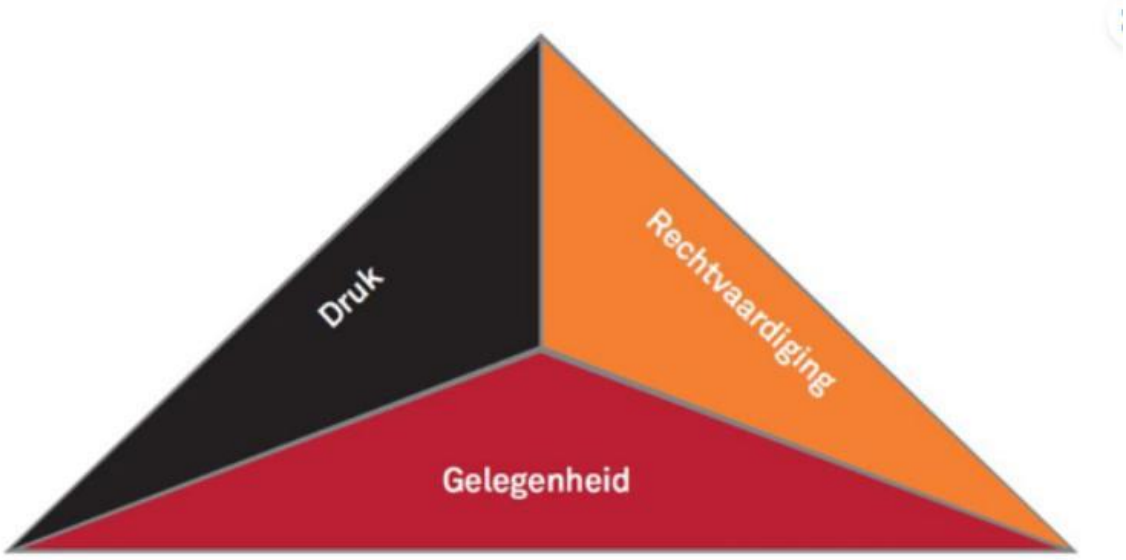
Voordat binnen dit document wordt ingegaan op het beleid omtrent fraude, geven we eerst, in algemene zin, aan wat onder fraude verstaan wordt.

Het fraudeprotocol van de 'Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA)' omschrijft fraude als "opzettelijke handeling door één of meer personen binnen het management, met governance belaste personen, werknemers of derden, waarbij misleiding wordt toegepast om een onrechtmatig of onwettig voordeel te verkrijgen".

De volgende kenmerken zijn hierbij van belang:

- Opzettelijke handeling
  Fraude is altijd bewust en doelgericht
- Misleiding
  Er wordt doelbewust informatie vervalst, weggelaten of verdraaid
- Voordeel behalen
  Het doel is een onrechtmatig of onwettig voordeel

De fraudedriehoek is een model om frauderisico's te inventariseren. Het gaat om de aspecten druk, gelegenheid en rechtvaardiging.

Figuur 1: Fraude-driehoek

Druk (op werk en privé)

Er zijn factoren aan te wijzen die drukverhogend werken en daarmee een verhoogd frauderisico vormen voor een organisatie.

Zowel vanuit de organisatie als de privésituatie kan druk worden ervaren. Bij druk vanuit de organisatie kan dit spelen bij het realiseren van doelen, het afgeven van vergunningen en het bijstellen van budgetten of subsidies; maar ook geld of prestige kan een factor zijn. In de privésituatie kan druk worden ervaren bij verslaving, echtscheiding of schulden.

Gelegenheid

Gelegenheid is de mogelijkheid die zich voordoet om te kunnen frauderen op onderdelen in de organisatie die niet of niet voldoende zijn afgedekt met beheersmaatregelen.

Het verlagen van het frauderisico dient zich met name op het punt 'gelegenheid' te concentreren. De beheersmaatregelen ter voorkoming van gelegenheid betreffen vooral de harde maatregelen als interne controles, toezicht en beveiligingsmaatregelen.

Rechtvaardiging

Rechtvaardiging is 'goedpraten' van de fraude; "ze hebben toch geld genoeg" of "ik heb het risico meerdere keren aangekaart maar ze doen er niks aan".

In het algemeen geldt dat bij een juiste toon aan de top en een cultuur van 'goed voorbeeld doet goed volgen' en elkaar aanspreken minder fraude plaatsvindt. Het is belangrijk om voldoende aandacht te geven aan cultuur en gedrag binnen de organisatie aangezien deze aspecten belangrijke factoren zijn bij risicobeheersing en invloed hebben op het goed functioneren van de organisatie en de effectiviteit van interne beheersingsmaatregelen.

Corruptie en ondermijning

Een specifieke vorm van fraude is corruptie, waarbij de (machts)positie van de medewerker binnen de organisatie wordt misbruikt om zichzelf of anderen ongeoorloofde gunsten te verlenen, vaak in ruil voor wederdiensten. Fraude heeft dus ook niet altijd – uitsluitend – betrekking op eigen gewin; het kan voorkomen dat externe partijen proberen invloed uit te oefenen op besluitvorming of processen binnen de organisatie.

Als hierbij dan ook nog het gezag van de organisatie wordt aangetast (denk aan criminele netwerken die invloed willen uitoefenen op besluitvorming of vergunningverlening), is sprake van ondermijning.

Wetterskip Fryslân hecht groot belang aan een integere organisatie en een betrouwbare overheid en stelt duidelijke grenzen. Medewerkers en bestuurders handelen in overeenstemming met de geldende integriteitsnormen en zijn alert op signalen van ondermijning, belangenverstrengeling en corruptie.

Om dit te waarborgen:

- hanteert Wetterskip Fryslân een duidelijke gedragscode voor medewerkers en bestuurders;
- is er een integriteitscoördinator beschikbaar voor advies en meldingen;
- worden signalen van misstanden serieus genomen en zorgvuldig onderzocht;
- geldt het uitgangspunt dat misstanden gemeld kunnen worden zonder nadelige gevolgen voor de melder (klokkenluidersregeling; zie ook hoofdstuk 5);
- wordt, als integriteit in het geding is, altijd het gesprek aangegaan en, indien nodig, actie ondernomen.

Specifiek met betrekking tot corruptie en ondermijning is dit Fraudebeleid erop gericht criminele beïnvloeding te voorkomen en tevens de weerbaarheid van Wetterskip Fryslân te vergroten. Dit is in lijn met de Fryske Ondermijningsaanpak, zoals verwoord in de 'Intentieverklaring Friese Norm' - Gezamenlijke aanpak van georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit), opgesteld en ondertekend door Wetterskip Fryslân, de Friese gemeenten en de Commissaris van de Koning.

Wetterskip Fryslân streeft naar een open en veilige cultuur waarin integer handelen vanzelfsprekend is en ondermijnende invloeden geen ruimte krijgen.

3. Fraude en risicomanagement

Risicomanagement

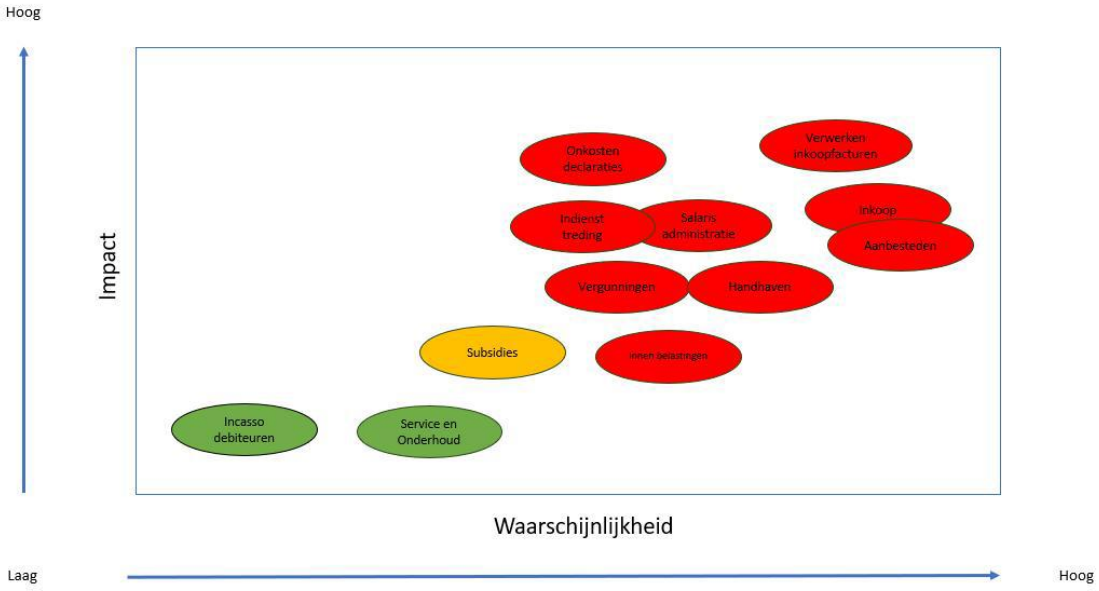
Binnen Wetterskip Fryslân wordt actief aandacht besteed aan risicomanagement. Periodiek worden de risico's geïnventariseerd, (her)overwogen en beheersmaatregelen opgevolgd. Hierbij worden ook de frauderisico's meegenomen. Het risicomanagementsysteem is de basis voor het vaststellen van de frauderisico's binnen de processen van WF.

Kwetsbare functies m.b.t. fraude

Binnen het risicomanagementproces van WF is er aandacht voor vakgroepen waarbij sprake is van kwetsbare processen en/of functies.

Kwetsbare functies zijn posities binnen de organisatie die extra risico's op fraude met zich mee kunnen brengen, in verband met onder meer het werken met gevoelige informatie, het kunnen beschikken over geld en de omgang met zakelijke relaties.

In onderstaand model zijn de gebieden geduid waar kwetsbare functies kunnen voorkomen.

Figuur 2: Risicogebieden kwetsbare functies

De bovenvermelde 'gebieden kwetsbare functies' maken onderdeel uit van de geïnventariseerde risico's, waaronder ook frauderisico's, die zijn geïdentificeerd in de risicosessies, en vormen samen de risico-analyse. In de risicoanalyse wordt aangegeven of en op welke wijze deze risico's worden gemitigeerd (onder andere door middel van beheersmaatregelen); het inventariseren van de risico's alsmede het beheersen van deze risico's is een continu proces.

Fraude-risicomanagement

Fraude-risicomanagement binnen WF richt zich met name op het verminderen van de 'gelegenheid' op fraude. Om dit te bereiken wordt 1 maal per jaar een risicosessie georganiseerd waarbij de geïnventariseerde frauderisico's besproken en gewogen worden.

Daarbij zijn in elk geval betrokken:
- Concerncontroller;
- Adviseur VIC (Verbijzonderde Interne Controle), waaronder ook rechtmatigheid en risicomanagement valt;
- Integriteitscoördinator;
- CISO voor informatiebeveiliging;
- FG voor privacybescherming;
- Jurist arbeidsrecht;
- Jurist aanbestedingsrecht.

In deze sessie worden de 'frauderisico's' beoordeeld en de (aanwezigheid van) beheersmaatregelen besproken. Het resultaat van deze sessie zal als een fraude-preventierapportage aan Directie aangeboden worden.

4. Maatregelen

Algemene maatregelen

Binnen WF zijn al diverse algemene maatregelen geïmplementeerd die bijdragen aan het mitigeren van het frauderisico.

Het gaat hierbij om de volgende maatregelen:
- Nieuwe medewerkers leggen de ambtseed of ambtsbelofte af;
- Stagiaires en inhuurkrachten leveren een VOG in en ondertekenen een (stage-) overeenkomst;
- Integriteitsbeleid en gedragscode – geldend voor alle medewerkers en bestuursleden;
- Klachtenregeling ongewenst gedrag;
- Medewerkers melden nevenwerkzaamheden, conform het Integriteitsbeleid;
- Melding van belangen;
- Het integriteitsbleid geeft regels over het aannemen van geschenken, giften en aangeboden diensten.

De rol van integriteitscoördinator is vervuld en betrokken op het onderwerp frauderisico.

Periodiek zullen deze maatregelen beoordeeld worden op opzet, bestaan en werking.

Maatregelen in de hoog 'kwetsbare gebieden'

In onderstaand tabel worden, per onderdeel, de geïmplementeerde beheersmaatregelen weergegeven.

Onderdeel	**Maatregelen**
Verwerken inkoopfacturen en betalingen	• Er is functiescheiding ingericht tussen het verwerken en betalen van facturen; • Er is functiescheiding ingericht bij het aanmaken van crediteuren; • Er vindt controle plaats op 'HASH-totalen' van betaalopdrachten en bankbetaling.
Inkoop en aanbesteding opdrachten, gunningen	• Er is een WF inkoopbeleid; vanaf 2026 is er een WF-inkoop- en aanbestedingsbeleid inclusief handelingskader. In het handelingskader is uitgewerkt hoe praktisch invulling wordt gegeven aan het beleid; • Op de website zijn de aanbestedingsprocedures weergegeven; deze processen worden ook voortdurend doorontwikkeld; • Bij iedere aanbesteding wordt er een team van materiedeskundigen samengesteld die gezamenlijk de aanbesteding vormgeven; • Het inkoop- en aanbestedingsproces maakt onderdeel uit van de interne controle (VIC – Verbijzonderde Interne Controle).
Onkostendeclaraties	• Bij de verwerking van declaraties is het 4-ogen principe ingericht; • Onkostendeclaraties dienen goedgekeurd te worden door de Vakgroepleider.
Subsidies	• Binnen WF is een functionaris aangesteld om de verantwoording van aan WF toegekende subsidies te waarborgen; • Per subsidie wordt gedetailleerd verantwoording afgelegd over de besteding ervan; • Subsidiebesteding en verantwoording wordt vastgelegd in de financiële administratie.
Indiensttreding	• Medewerkers dienen een identiteitsbewijs te tonen en VOG aan te leveren • Er kan referentiecheck uitgevoerd worden • De indiensttreding dient goedgekeurd te worden • Iedereen die in dienst komt bij Wetterskip Fryslân – en daarmee ambtenaar wordt – legt binnen een half jaar na indiensttreding de ambtseed af. Voor elke nieuwe medewerker is het afleggen van de eed of belofte een moment om nadrukkelijk stil te staan bij 'goed ambtelijk handelen'. • Daarnaast wordt tijdens de ambtseed in het tweede deel aandacht besteed aan integriteit d.m.v. het integriteitsspel.
Salarisadministratie	• Er vindt verificatie plaats van persoonsgegevens • Voor elke relevante mutatie is het 4-ogen principe van toepassing • Er is beperking ingevoerd van systeemrechten • Alle mutaties worden gelogd • Dit proces maakt onderdeel uit van de interne controle (VIC)
Vergunningverlening en handhaving	• Eén van de belangrijkste beheersmaatregelen om fraude tegen te gaan, is het bevorderen van transparantie en verantwoording bij toezicht- en handhavingsprocessen bij vergunningverlening. Dit wordt bereikt door het vaststellen en naleving van duidelijke procedures en criteria voor vergunningverlening en goed gedocumenteerde besluitvormingsprocessen. Toezicht wordt uitgevoerd door de rayonbeheerders en het escalatieniveau is de vakgroep handhaving.

5. Melding en opvolging

Algemene maatregelen

Indien een medewerker van WF een vermoeden van fraude heeft kan hij dit melden via Integriteitsbeleid en Gedragscode Wetterskip Fryslân en Regeling melden vermoeden van een misstand (Klokkenluidersregeling). Hierin staat beschreven bij wie het vermoeden gemeld kan worden en hoe het proces verder verloopt. Specifiek in de Klokkenluidersregeling is beschreven hoe bescherming van de melder geregeld.

Hieronder is kort weergegeven welke stappen worden doorlopen als sprake is van meldingen die mogelijk in strijd zijn met dit beleid. In het geval van fraude worden dezelfde stappen doorlopen.

Melden bij leidinggevende, vertrouwenspersoon of integriteitsfunctionaris
→ Klokkenluidersregeling Artikel 3,

Doorgeleiden & Registratie
→ Integriteitsbeleid §5.3.

Beoordeling & Onderzoek door secretaris-directeur/DB
→ Integriteitsbeleid §6.3, §6.5, Klokkenluidersregeling Artikel 10, 11.

Vertrouwelijkheid & Bescherming
→ Klokkenluidersregeling Artikel 8, Integriteitsbeleid §6.7.

Rapportage & Besluitvorming
→ Klokkenluidersregeling Artikel 12, Integriteitsbeleid §6.5

Nazorg & Preventie
→ Integriteitsbeleid §5.3.

Externe melding indien nodig
→ Klokkenluidersregeling Artikel 14.

In dit hoofdstuk is het proces van fraudemelding en -response op hoofdlijnen weergegeven. Voor de volledige beschrijving verwijzen we naar de afzonderlijke beleidsstukken.

6. Tot slot

In het slot van dit fraudebeleid voor Wetterskip Fryslân benadrukken we de collectieve verantwoordelijkheid om de integriteit van onze organisatie te waarborgen. We streven ernaar niet alleen fraude te bestrijden, maar ook een cultuur van openheid en ethisch handelen te bevorderen. Enkel een beleidskader is niet voldoende om een integere organisatie te bevorderen. Ook voorbeeldgedrag van leidinggevenden en het stimuleren van bewustwording bij alle medewerkers maken deel uit van de aanpak, evenals het monitoren van naleving van het beleid en acteren wanneer zich daadwerkelijk een fraudesituatie voordoet.

Basis bij dit alles is dat binnen Wetterskip Fryslân een ieder het vertrouwen krijgt dat hij/zij integer handelt en de juiste keuzes maakt. Het bestuur en directie erkennen dat een cultuur van vertrouwen essentieel is; maar vertrouwen alleen is niet voldoende. Om integriteit te waarborgen en fraude te voorkomen, zijn beheersmaatregelen noodzakelijk. Uitgangspunt is ook dat iedere medewerker recht heeft op een veilige werkomgeving, ook als sprake is van kwetsbare processen of functies en/of vermoedens van fraude of andere integriteitsschendingen. Dit alles vraagt om beleid dat gericht is op inzicht in fraude- en integriteitsrisico's en passende maatregelen om die te mitigeren.